سەرۆك كۆمار: عێراق فاكتەرێكى ناوچەيى كاريگەرە بۆ پشتگيريكردنى ئيرادەى ديالۆگ و بەهاكانى لێكتێگەيشتن لەنێوان وڵاتاندا

سەرۆك كۆمار د.لەتيف جەمال ڕەشيد ئەمڕۆ شەممە 24-2-2024 ئامادەى شەشەمين كۆنفرانسى ديالۆگى بەغداد بوو، كە پەيمانگاى عێراق بۆ ديالۆگ لەژێر دروشمى (پەيوەندى هەرێمى-ميحوەرى عێراق) ڕێكيخستوە.

سەرۆك كۆمار لە كۆنفرانسەكەدا وتەيەكى پێشكەشكرد و دوپاتيكردەوە، چالاكى ناوەندەكانى توێژينەوە و دامەزراوە مەدەنييەكانى پەيوەست بە ديالۆگ و لێكتێگەيشتن، چالاكيى گرنگە، كە كارى حكومەتەكان بەرەوپێش دەبات بۆ پەرەپێدانى بەهاكانى پێكەوەژيان، هەروەها پشتيوانى دەكات لە پێشكەشكردنى بيرۆكە و تێڕوانينەكان بۆ بڕياربەدەستان، ئەمەش يارمەتيدەرە بۆ دروستكردنى بڕيارەكان.

هەروەها ئاماژەى بەوەكرد، ئەو سياسەتەى عێراق، كە لە دواى روخانى ديكتاتۆرييەت و لەلايەن حكومەتە جياجياكانەوە پەيڕەودەكرێت و پەرەيپێدراوە، لەسەر بنەمايەكى بنەڕەتى داڕێژراوە و بريتييە لەوەى عێراق هەميشە لايەنێكى چالاكە بۆ لێكتێگەيشتن و پێكەوەژيانى ناوچەيى.

سەرۆك كۆمار راشيگەياند؛ عێراق كارى كردوە بۆئەوەى نەبێتە خاڵى هێرشكردنەسەر هيچ لايەنێكى ناوچەيى، بەڵكو فاكتەرێكى ناوچەيى كاريگەرە لەپێناو هاريكارى بونيادنەر و پشتگيريكردنى ئيرادەى ديالۆگ و بەهاكانى لێكتێگەيشتن لەنێوان وڵاتە جياوازەكاندا.

ئەمەش دەقی وتەکەی بەڕێز سەرۆك کۆمارە:

بەناوی خودای گەورە و میهرەبان

خوشکان و برایانی ئامادەبووی بەڕێز

سڵاوی خودای گەورەتان لێبێت

سڵاوتان لێبێت و دەستخۆشی لە هەوڵەکانتان دەکەم بۆ سازکردنی ئەم کۆنفرانسە، کە پەیوەندی بە پتەوکردنی بەهاکانی دیالۆگ و کارکردنی هاوبەشەوە هەیە لەپێناو دروستکردن و پەرەپێدانی ژینگەیەکی ناوچەیی و جیهانی پاڵپشت بە گفتوگۆ و لێکتێگەیشتنی باش لەنێوان وڵاتان.

رەنگە گرنگترین و باشترین لێکتێگەیشتن، ئەو لێکتێگەیشتنە بێت کە لەسەر بنەمای باوەڕێکی راستەقینە بە دیالۆگ و فرەچەشنی و جیاوازی بونیادنراوە، پاشان لێکتێگەیشتنەکە بەهێزتر دەبێت هەر کاتێك لەسەر بنەماکانی بەرژەوەندیی هاوبەش بێت و پاڵپشت بێت بە رێزگرتن لە سەربەخۆیی و سەروەریی وڵاتان و کۆمەڵگەکان.

چالاکی ناوەندەکانی توێژینەوە و دامەزراوە مەدەنییەکانی پەیوەست بە دیالۆگ و لێکتێگەیشتن، چالاکیی گرنگە، کە کاری حکومەتەکان بەرەوپێش دەبات بۆ پەرەپێدانی بەهاکانی پێکەوەژیان، هەروەها پشتیوانی دەکات لە پێشکەشکردنی بیرۆکە و تێڕوانینەکان بە بڕیاربەدەستان، ئەمەش یارمەتیدەرە بۆ دروستکردنی بڕیارەکان و هێنانەئارای کەشێکی گونجاو بۆ لێکتێگەیشتنی باش و پێکەوەژیان.

لای هەموان ئاشکرایە، ئەو سیاسەتەی عێراق، کە لە دوای روخانی دیکتاتۆرییەت و لەلایەن حکومەتە جیاجیاکانەوە پەیڕەودەکرێت و پەرەپێدراوە، لەسەر بنەمایەکی بنەڕەتی داڕێژراوە و بریتییە لەوەی عێراق هەمیشە لایەنێکی چالاکە بۆ لێکتێگەیشتن و پێکەوەژیانی ناوچەیی و یارمەتیدەرە بۆ دروستکردنی ژینگەیەکی پاڵپشت بە دیالۆگ و رێزگرتن لە فرەچەشنی و جیاوازییەکان. هەربۆیە عێراق کاری کردوە بەئەوەی نەبێتە خاڵی هێرشکردنەسەر هیچ لایەنێکی ناوچەیی، بەڵکو فاکتەرێکی ناوچەیی کاریگەرە لەپێناو هاریکاری بونیادنەر و پشتگیریکردنی ئیرادەی دیالۆگ و بەهاکانی لێکتێگەیشتن لەنێوان وڵاتە جیاوازەکاندا.

بە پشت بەستن بەو بنەما گشتیانەی حکومەتەکانی عێراق پەیڕەویانکردووە، دەتوانین هەوڵ و رۆڵی عێراق لە دروستکردنی کەشێکی گونجاو و پاڵپشت بە گفتوگۆ لەنێوان هەردوو وڵاتی دراوسێ، شانشینی عەرەبی سعودیە و کۆماری ئیسلامی ئێران پشتڕاستبکەینەوە. لەڕاستیشدا هەوڵەکانمان بەبێ ئەنجام دەبون ئەگەر ئیرادە و هاریکاری بونیادنەرانەی حکومەتەکانی هەردوو وڵاتی دراوسێ نەبوایە.

پێدەچێت ئەمڕۆ ناوچەکەمان پێویستییەکی زۆری بە بەهێزکردنی پرەنسیپەکانی دیالۆگی بونیادنەر و بەرهەمدار هەبێت.

بەرژەوەندیی گەلان و وڵاتان لە پەرەپێدانی رێساکانی لێکتێگەیشتن و چەسپاندنی پرەنسیپەکانی دیالۆگ و روانینێکی بەرپرسیارانەیە بەرەو داهاتوو.

بەرژەوەندیی ناوچەکەمان لەوەدایە، کە هەمووممان هاریکاریی یەکتربکەین لەپێناو هێنانەئارای ژینگەیەکی گەشەسەندو و هاریکار و یەکگرتوو.

لە دەیەکانی رابردودا، کات زۆر بەفیڕۆدراو لەو ماوەیەدا سامان و دەرفەتی زۆر بەهەدەر دران، کە دەکرا ناوچەکە بەرەو پێشەوەببەن و هاوبەشی بەهێزتر بکەن و هاریکاری بچەسپێنن.

کەشوهەوای جەنگ و توندوتیژی و تیرۆر لەم دەیان ساڵەدا، هۆکارێکی سەرەکی بوو بە بەفیڕۆدانی ئەو سەرچاوە مرۆیی و ئابورییانە و پێموایە هەمووممان لە ناوچەکەدا درکمان پێکردووە یاخود پێویستە درک بەوە بکەین، کە ئاشتی و لێکتێگەیشتنی نێوان وڵاتان تاکە رێگایە بۆ دروستکردنی ناوچەیەکی ئارام و سەقامگیر و پێشکەوتوو.

لەم چوارچێوەیەدا دوپاتیدەکەینەوە، کە سەقامگیری لەم ناوچەیەدا بەبێ کۆتایی هێنانی تەواوەتی بە نەهامەتی گەلی فەلەستینی و بەدەستهێنانەوەی مافی رەوای دەوڵەت و خاکی نیشتمانی، بەدی نایەت.

ئێستا کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی زیاتر لە جاران درک بەمە دەکات، چونکە بەدواداچوون بە نەهامەتیی فەلەستینییەکان و ئەو تاوانانە دەکات، کە بەرامبەریان ئەنجامدەدرێن. بەرپرسیارێتیی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتییە، کە بە ئیرادەیەکی راستەقینە و کاریگەرەوە کاربکات بۆ کۆتایی هێنان بەو نەهامەتیانە و راگرتنی ئەو تاوانە قێزەونانەی، لە دژی گەلی فەلەستین ئەنجامدەدرێن.

خوشکان و برایان بەهیوای سەرکەوتن بۆ کۆنفرانسەکەتان و بۆ ئەو هەوڵە دڵسۆزانەی دەدرێن بۆ بەدیهێنانی دیالۆگێکی ناوچەیی دڵسۆز و بەرهەمدار.

دوبارە سڵاوی خودای گەورەتان لێبێت.